

Banka e Shqipërisë

LLOGARITË FINANCIARE TË SHQIPËRISË 2023

Departamenti i Statistikave Financiare, Banka e Shqipërisë.

TETOR 2024

PËRMBAJTJA

1.	<i>Hyrje</i>	4
2.	<i>Mjetet dhe detyrimet financiare të sektorëve institucionalë</i>	6
3.	<i>Ndërlidhja financiare e sektorëve institucionalë</i>	8
4.	<i>Zhvillimet sipas sektorëve institucionalë</i>	10
4.1	<i>Ekonomitë familjare</i>	10
4.2	<i>Korporatat jofinanciare</i>	11
4.4	<i>Korporatat financiare</i>	14
	<i>Korporata depozituese përveç bankës qendrore</i>	16
	<i>Fondet e investimeve</i>	17
	<i>Kompanitë e sigurimit dhe fondet e pensionit</i>	17

1. HYRJE

Llogaritë Financiare Kombëtare (në vijim "llogaritë financiare") janë një nga komponentët e llogarive kombëtare dhe mund të përshkruhen si një grup i strukturuar dhe koherent informacioni statistikor, i cili regjistron transaksionet financiare - flukse dhe stoqe - midis sektorëve të ndryshëm institucionalë të ekonomisë, si dhe ndërmjet këtyre sektorëve dhe pjesës tjetër të botës, të ndara sipas llojeve të ndryshme të instrumenteve financiare.

Llogaritë financiare ofrojnë informacion të plotë mbi operacionet dhe strukturën e ndërmjetësimit financiar në vend, si dhe tregojnë kanalet kryesore të përdorura për të përftuar dhe investuar zotërimet financiare. Kjo statistikë është një burim i rëndësishëm informacioni për analiza të politikës monetare dhe stabilitetit financiar.

Hartimi i llogarive financiare në Bankën e Shqipërisë bazohet në udhëzimet e përcaktuara në metodologjinë e sistemit evropian të llogarive kombëtare dhe rajonale (ESA 2010). Manuali ESA 2010 (Sistemi Evropian i Llogarive) është një standard ndërkombëtar që shërben për hartimin e statistikave të llogarive financiare, për të gjitha vendet në Evropë¹.

Llogaritë financiare hartohen të detajuara për të gjithë sektorët e ekonomisë: sektorin e korporatave jofinanciare (S.11), sektorin e korporatave financiare (S.12), sektorin e qeverisë së përgjithshme (S.13), sektorin e ekonomive familjare dhe institucioneve jofitimprurëse që u shërbejnë individëve (NPISSH) (S.14+S.15) dhe sektorin e jorezidentëve (S.2). Ajo paraqitet e plotë për vitet 2013-2023.

Banka e Shqipërisë publikon statistikën e Llogarive Financiare vjetore të Shqipërisë në faqen zyrtare të internetit, në seksionin Statistikat/Llogaritë Financiare/Aneks Statistikor. Shënimet metodologjike për hartimin e llogarive financiare gjenden gjithashtu të publikuara në faqen zyrtare të internetit të Bankës së Shqipërisë. Të dhënat e detajuara për secilin sektor dhe nënsektor të ekonomisë janë publikuar në format excel në Aneksin Statistikor².

Seksioni i dytë i materialit prezanton situatën e Llogarive Financiare në vitin 2023, si dhe ecurinë e tyre ndër vite. Seksioni i tretë ndalet në lidhjen ndërmjet sektorëve institucionalë dhe seksioni i katërt paraqet situatën e mjeteve financiare dhe të detyrimeve për çdo sektor të ekonomisë së vendit, pjesë e bllokut të llogarive financiare.

¹ Më gjerësisht, metodologjia shpjegohet në botimin e Bankës së Shqipërisë "Llogaritë financiare sektoriale: Shënime metodologjike".

² Llogaritë financiare (Aneks Statistikor)

KOMENTE TË PËRGJITHSHME PËR LLOGARITË FINANCIARE TË SHQIPËRISË

Sistemi i llogarive kombëtare i klasifikon njësitë institucionale³ në bazë të aktivitetit kryesor ekonomik dhe sipas rolit që luajnë në ekonominë e vendit. Sektorë institucionalë janë: korporatat jofinanciare, korporatat financiare, qeveria e përgjithshme, ekonomitë familjare dhe institucionet jo me qëllim fitimi në shërbim të familjeve.

Korporatat jofinanciare dhe korporatat financiare përfshijnë njëkohësisht korporatat private dhe ato publike (me aksione të zotëruara nga qeveria). Banka e Shqipërisë publikon çdo vit listën e përditësuar të institucioneve financiare.⁴

Qeveria e përgjithshme përfshin ato njësi institucionale, të cilat janë prodhuese jotregu ose që kanë funksion kryesor rishpërndarjen e të ardhurave dhe pasurisë kombëtare dhe ku më shumë se 50% e aktivitetit të tyre financohet nga buxheti i qeverisë. Sektori i qeverisë së përgjithshme përbëhet nga tre nënsektorë: qeveria qendrore, qeveria lokale dhe fondet e sigurimeve shoqërore. INSTAT publikon çdo vit listën e përditësuar të institucioneve të sektorit publik⁵.

Sektori i ekonomive familjare përbëhet nga individë dhe grupe individësh, të cilët janë kryesisht konsumatorë. Në sektorin e institucioneve jo me qëllim fitimi në shërbim të familjeve (NPISH) përfshihen njësi ligjore të pavarura, të cilat u shërbejnë ekonomive familjare dhe nuk prodhojnë për tregun. Institucione të tilla i sigurojnë ekonomive familjare mallra dhe shërbime falas, ose me çmime që nuk janë ekonomikisht domethënëse.

Mjetet financiare dhe detyrimet klasifikohen në instrumentet financiare: monedha dhe depozita, letra me vlerë të borxhit, hua, kapital dhe aksione në fonde investimi, sigurime dhe skema pensioni, derivativë financiarë dhe llogari të tjera të arkëtueshme/të pagueshme. Dy instrumente të tjera, ari monetar dhe mbajtjet e SDR, shfaqen vetëm në sektorin e korporatave financiare në nënsektorin e bankës qendrore.

³ Një njësi institucionale karakterizohet nga autonomia e vendimmarrjes në çështjet ekonomike, ku ose ruan një strukturë të plotë të llogarive ose është në gjendje të përpilojë një të tillë. Duhet të theksohet se koncepti themelor i ndarjes së ekonomisë në sektorë institucionalë sipas ESA 2010 ndryshon nga ai i klasifikimit të njërive ekonomike prodhuese sipas NACE (Klasifikimi i Veprimtarive Ekonomike).

⁴ Lista e institucioneve financiare, 2023, Banka e Shqipërisë

⁵ Lista e Institucioneve Publike, 2023, INSTAT

2. MJETET DHE DETYRIMET FINANCIARE TË SEKTORËVE INSTITUCIONALE

Grafiku 1 dhe tabela 1 prezantojnë llogaritë financiare të Shqipërisë në vitin 2023, të paraqitura në mjete financiare dhe detyrime të sektorëve institucionalë, të detajuara në instrumente financiare.

Mjetet dhe detyrimet financiare të sektorit të korporatave financiare paraqiten në volume të konsiderueshme. Kjo për shkak se institucionet e përfshira në këtë sektor veprojnë si ndërmjetës financiarë. Pozicionet me jashtë përbëjnë një pjesë të konsiderueshme të aktiveve dhe detyrimeve financiare të korporatave financiare.

Për sektorin e korporatave financiare, niveli i mjeteve financiare dhe detyrimeve është pothuajse i balancuar. Ndryshe paraqitet situata e ekonomive familjare dhe korporatave jofinanciare. Për ekonomitë familjare, mjetet financiare, në thelb, tejkalojnë detyrimet, kryesisht për shkak të nivelit të lartë të investimeve në formën e depozitave, si dhe investimeve në formën e pjesëmarrjeve në kapitalin e korporatave jofinanciare.

Për korporatat jofinanciare, detyrimet tejkalojnë pasuritë financiare në mënyrë të konsiderueshme. Kjo për faktin se: së pari, krahas kredive dhe letrave me vlerë të borxhit, detyrimet përfshijnë gjithashtu vlerën e tregut të aksioneve të emetuara nga korporatat; dhe së dyti, mjetet jofinanciare, të cilat përbëjnë pjesën kryesore të zotërimeve të këtyre lloj bizneseve, nuk regjistrohen në llogaritë financiare. Më tej, paraqitja e të dhënave në llogaritë financiare bëhet në baza të pakonsoliduara, d.m.th. mjetet financiare dhe detyrimet brenda një sektori nuk netohen përkundrejt njëri-tjetrit, dhe kjo është veçanërisht e rëndësishme në rastin e korporatave jofinanciare.

Krahasimisht me volumin monetar të sektorëve të tjerë, mjetet financiare dhe detyrimet e sektorit të qeverisë së përgjithshme janë të ulëta (përkatësisht 5.5% dhe 14.6% të totalit të ekonomisë së brendshme).

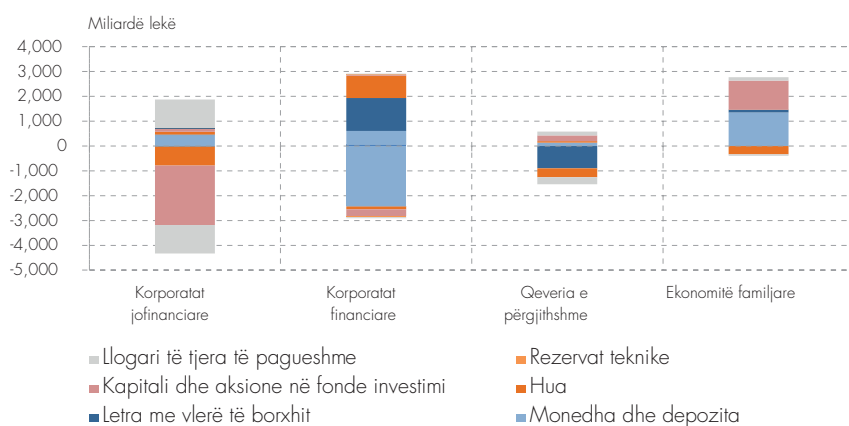
Totali i mjeteve financiare të sektorëve të brendshëm të ekonomisë (sektorëve rezidentë), në vitin 2023, vlerësohet në 8,180.6 miliardë lekë, në rritje vjetore me 7.3%. Totali i detyrimeve u zgjerua me 6.1% në terma vjetorë, në nivelin 9,167.7 miliardë lekë. Në dimensionin e ekspozimit neto⁶, ekonomia shqiptare, në fund të vitit 2023, pozicionohet në huamarrës neto me rreth -987⁷ miliardë lekë. Ky nivel është rreth 10.7% më i lartë krahasuar me pozicionin prej -892 miliardë lekësh në vitin 2022.

Seksioni 4 në vijim ofron një tablo më të detajuar mbi zhvillimet në mjete dhe detyrime financiare të sektorëve të ndryshëm të ekonomisë.

⁶ Diferenca mes mjeteve dhe detyrimeve financiare.

⁷ Në përputhje me metodologjinë, ka një diferencë midis pozicionit financiar neto të ekonomisë së vendit dhe pozicionit financiar neto të sektorit jorezident, meqenëse ari monetar nuk ka kundërparti dhe regjistrohet vetëm si mjet i bankës qendrore.

Grafik 1. Stoku i mjeteve financiare dhe detyrimeve të sektorëve institucionalë, 2023

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Tabelë 1. Stoku i mjeteve financiare dhe detyrimeve të sektorëve institucionalë, 2023
Në miliardë lekë

	Korporatat jofinanciare	Korporatat financiare	Qeveria e përgjithshme	Ekonomitë familjare
Mjete financiare				
Ari monetar dhe SDR	0	44	0	0
Monedha dhe depozita	436	562	140	1,352
Letra me vlerë të borxhit	25	1,329	0	109
Hua	113	892	58	3
Kapitali dhe aksione në fonde investimi	146	56	226	1,169
Rezervat teknike	22	6	0	9
Derivatet financiare	0	0	0	0
Llogari të tjera të arkëtueshme	1,155	31	155	142
Totali	1,897	2,921	579	2,784
Detyrime				
Ari monetar dhe SDR	0	23	0	0
Monedha dhe depozita	0	2,399	0	0
Letra me vlerë të borxhit	23	14	897	0
Hua	765	112	358	330
Kapitali dhe aksione në fonde investimi	2,392	286	0	157
Rezervat teknike	0	31	0	0
Derivatet financiare	0	0	0	0
Llogari të tjera të pagueshme	1,148	37	284	65
Totali	4,328	2,905	1,539	395

1 Zero absolute, zero e rumbullakosur ose vlerë e papërfillshme

- Jo e aplikueshme

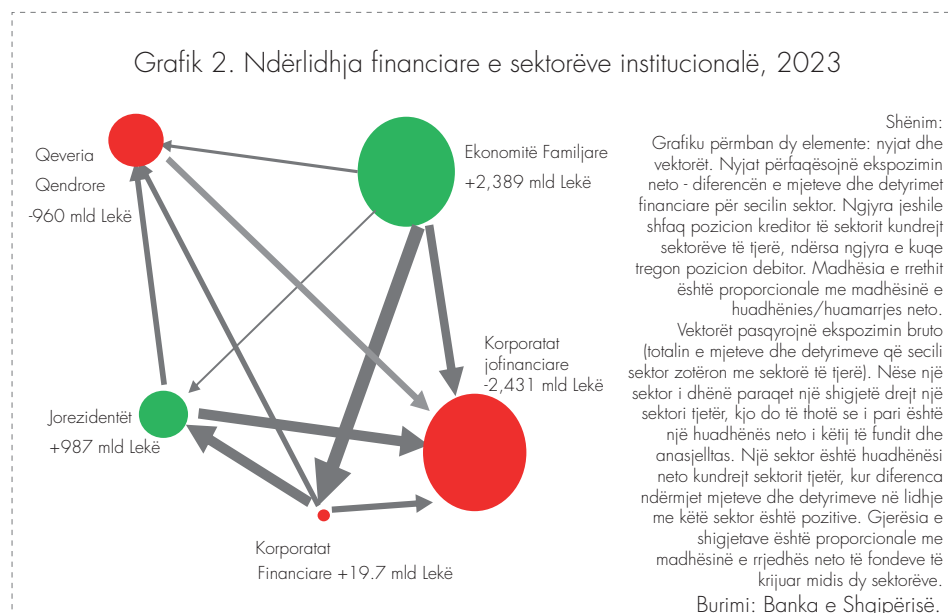
.. Mungon informacioni

Burimi: Banka e Shqipërisë.

3. NDËRLIDHJA FINANCIARE E SEKTORËVE INSTITUCIONALE

Tradicionalisht, llogaritë financiare bazohen në një përfaqësim dydimensional të përqendruar në sektorin institucional dhe në instrumentin financiar, d.m.th. i secilit sektor institucional nga perspektiva e mjeteve dhe detyrimeve të tij financiare në instrumente të ndryshme financiare, pa identifikimin e palëve për të cilat këto mjete financiare/ detyrime mbahen/ kontrahohen. Për shembull, në paraqitjen dydimensionale të llogarive financiare, paraqiten vetëm pasuritë totale të ekonomisë familjare dhe institucioneve jofinanciare në shërbim të individëve në formën e investimeve në letra me vlerë, pa identifikuar se cilët janë sektorët që emetojnë ato letra me vlerë. Në këtë mënyrë, ky informacion nuk lejon një specifikim të hollësishëm të marrëdhënieve që krijohen midis sektorëve të ndryshëm nga këndvështrimi kreditor/ debitor.

Ky seksion synon të analizojë modelet e financimit të vendosura midis sektorëve të ndryshëm të ekonomisë, si dhe mes tyre dhe "pjesës tjetër të botës" (sektorit jorezident). Për këtë qëllim, informacioni mbi gjendjen financiare kombinohet me konceptin e rrjedhës së fondeve "nga kush-tek kush"⁸, në mënyrë të tillë që të mundësojë matjen e marrëdhënieve financiare ndërsektoriale në ekonominë shqiptare dhe shkallën e ndërveprimit të saj me botën (sektori jorezident). Grafiku 2 paraqet ndërlidhjen financiare të sektorëve institucionalë. Ndërtimi dhe interpretimi i tij paraqitet në shënimin në vijim.

Në dimensionin e ekspozimit neto, ekonomitë familjare dhe sektori jorezident pozicionohen në kreditorë ose huadhënës neto, ndërkohë që korporatat jofinanciare dhe qeveria e përgjithshme vijojnë në pozicion debitor ose

⁸ Për më shumë informacion, konsultohuni me shpjegimin në botimin e Bankës së Shqipërisë "Statistikat e llogarive financiare për vitin 2017" dhjetor 2018, në seksionin metodologjik 1.5 Matrica "nga kush - tek kush" dhe rrjedha e fondeve.

huamarrës neto⁹. Për shkak të natyrës së biznesit, korporatat financiare shfaqin një pozicion neto shumë të ulët, afër zeros.

Sektori financiar, sektori korporata jofinanciare dhe ai jorezident evidentohen si sektorët kryesorë për sa i përket ekspozimit bruto¹⁰ (vektorët më të theksuar).

Gjithashtu, shkalla e integritit me jashtë (segmenti lidhës me sektorin jorezident) paraqitet e lartë për korporatat financiare, me një total të ekspozimit bruto prej 1,464 miliardë lekësh, rrjedhojë e investimeve në letra me vlerë, marrëdhënieve ndërbankare, depozitave të emigrantëve, si dhe pjesëmarrjes së huaj të kapitalit në sektorin bankar. I ilustruar me të dhënat në paraqitjen e llogarive financiare sipas matricës "nga kush – tek kush", ekspozimi bruto i sektorit të korporatave financiare me jashtë (jorezidentët) përlllogaritet si shumator i mjeteve (1065) dhe detyrimeve (376) të korporatave financiare me jorezidentët (Tabela 2).

Tabelë 2. Paraqitja e llogarive financiare në matricën "nga kush - tek kush" - viti 2023, në miliardë lekë
Në miliardë lekë

		Sektori kreditor				
		Korporatat jofinanciare	Korporatat financiare	Qeveria e përgjithshme	Ekonomitë familjare	Jorezidentët
Sektori debitor	Korporatat jofinanciare	925.32	471.62	444.18	1,138.68	1,348.49
	Korporatat financiare	506.06	379.24	135.08	1463.84	398.40
	Qeveria e përgjithshme	283.89	646.65	-	101.52	507.41
	Ekonomitë familjare	58.74	335.82	-	-	-
	Jorezidentët	122.89	1,064.51	-	79.84	-

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Për korporatat jofinanciare, totali i ekspozimit bruto me jashtë vlerësohet 1,471 miliardë lekë, dhe vjen kryesisht si pasojë e pjesëmarrjes në kapital në formën e investimeve të huaja direkte.

Qeveria e përgjithshme ka një vlerë të ekspozimit bruto me jashtë prej 507 miliardë lekësh, rrjedhojë e nivelit të lartë të financimit të huaj në borxhin e qeverisë.

⁹ Më gjerësisht, analiza e zhvillimeve të llogarive financiare për çdo sektor në seksionin 4.

¹⁰ Totali i mjeteve dhe detyrimeve financiare me sektorë të tjerë.

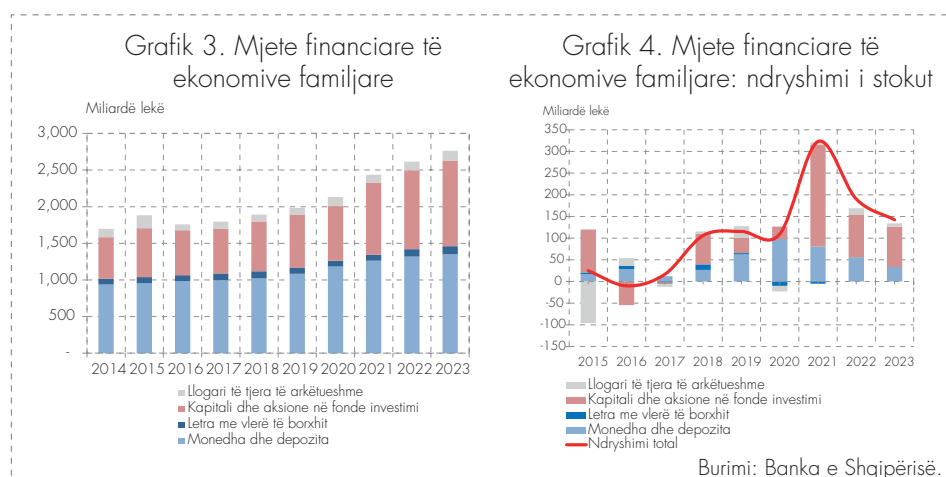
4. ZHVILLIMET SIPAS SEKTORËVE INSTITUCIONALE

4.1 EKONOMITË FAMILJARE¹¹

Ekonomitë familjare zotërojnë rreth 34% të totalit të mjeteve financiare të brendshme. Në harkun kohor të një viti, mjetet e këtij sektori u zgjeruan me rreth 142 miliardë lekë dhe në fund të 2023 shënojnë 2,784 miliardë lekë.

Mjetet financiare të ekonomive familjare tejkalojnë ndjeshëm detyrimet e këtij sektori. Instrumenti kryesor i përdorur nga ekonomitë familjare vijon të jetë “monedha dhe depozitat”, i cili përfaqëson 48.6% të mjeteve financiare të këtij sektori, në fund të 2023. Ndërkohë “kapitali dhe aksione në fonde investimi” përbën 42% të totalit të mjeteve financiare.

Zgjerimi vjetor në mjete financiare të këtij sektori i atribuohet në masën me të madhe rritjes së investimeve në “kapital dhe aksione në fonde investimi” prej 92 miliardë lekësh, ndjekur nga zgjerimi i “monedha dhe depozitat” prej 33 miliardë lekësh.

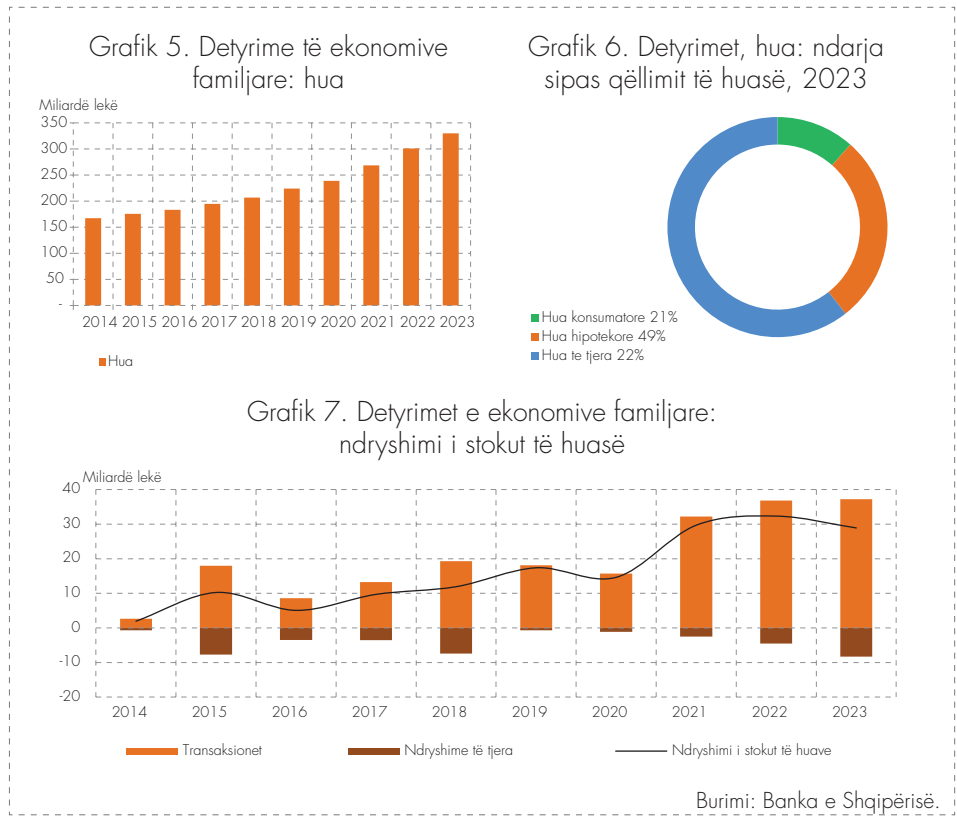
Detyrimet e ekonomive familjare përbëhen kryesisht nga kreditë hipotekare, të cilat zënë peshën më të madhe të totalit (rreth 49%), ndjekur nga kreditë konsumatore dhe huatë e tjera.

Detyrimi në “hua” i ekonomive familjare, në fund të vitit 2023, u zgjerua me 29 miliardë lekë dhe shënon vlerën e 330 miliardë lekëve. Detyrimi në “hua” ndaj sektorit të korporatave depozituese, përveç bankës qendrore (bankave

¹¹ Përfshirë institucionet jofitimprurëse që u shërbejnë familjeve (NPISH), të tilla si organizatat e ndihmës sociale, kishat, sindikatat, partiitë politike dhe klubet argëtuese, të cilat u ofrojnë familjeve shërbime jotregu. Mjetet dhe detyrimet financiare të NPISH vlerësohen në më pak se 1% të totalit të aktiveve financiare dhe detyrimeve të ekonomisë familjare.

Kur interpretohen të dhënat për mjetet financiare të këtij sektori duhet të konsiderojmë se të dhënat ekonomike janë në nivel të agreguar. Llogaritë financiare nuk disponojnë informacion në lidhje me mjetet financiare individuale të familjeve apo shpërndarjen e pasurisë brenda sektorit.

të nivelit të dytë), u rrit me 24 miliardë lekë, në nivelin e 284 miliardë lekë, ndërsa "huatë" me institucionet e tjera financiare u zgjeruan me 5 miliardë lekë, në nivelin e 44 miliardë lekë.

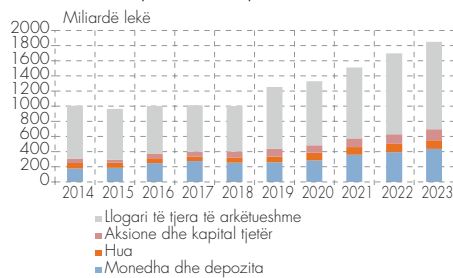

4.2 KORPORATAT JOFINANCIARE

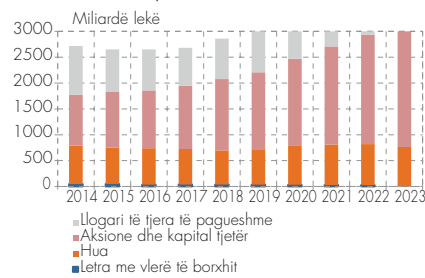
Detyrimet e korporatave jofinanciare (ose ndryshe bizneset) janë dukshëm në nivel shumë më të lartë se mjetet e tyre. Kjo, për arsye se mjetet jofinanciare nuk raportohen në llogaritë financiare. Për më tepër, krahas huave dhe letrave me vlerë të borxhit, detyrimet përfshijnë edhe aksionet e emetuara nga korporatat. Në fund të vitit 2023, biznesi ose korporatat jofinanciare zotërojnë rreth 1,897 miliardë lekë mjete financiare, shifër e cila përbën rreth 23% të totalit të mjeteve të brendshme financiare. Mjetet financiare të korporatave jofinanciare janë në masën 23% në "monedha dhe depozita", ndjekur nga "aksione dhe kapital tjetër" 7.7% dhe "hua" 6%. Zotërimet në "sigurime dhe skema pensioni" dhe "letrave me vlerë të borxhit" së bashku përbëjnë vetëm 3% të aktiveve financiare. Instrumenti "llogari të tjera të arkëtueshme" është vlerësuar në rreth 60% të totalit të aktiveve financiare të korporatave jofinanciare. Ky zë, krahas kredive tregtare, regjistron edhe pretendime të tjera përkundrejt sektorëve të lidhur.

Investimet e sektorit në "monedha dhe depozita" u rritën me 44 miliardë lekë në nivelin 436 miliardë lekë, në fund të vitit 2023. Mjetet financiare në formën e "huasë" u rritën me 3.4 miliardë lekë, në nivelin 113 miliardë lekë. Investimet në "aksione dhe kapital tjetër" u rritën me 19 miliardë lekë në nivelin 146 miliardë lekë.

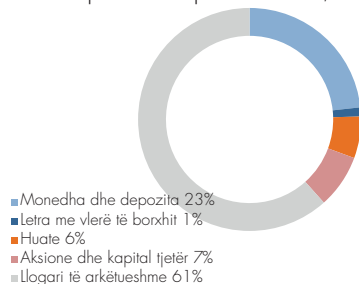
Grafik 8. Mjete financiare të korporatave jofinanciare

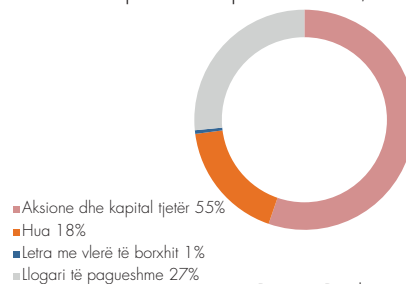
Grafik 9. Detyrime të korporatave jofinanciare

Grafik 10. Përbërja e mjeteve financiare të korporatave jofinanciare, 2023

Grafik 11. Përbërja e detyrimeve të korporatave jofinanciare, 2023

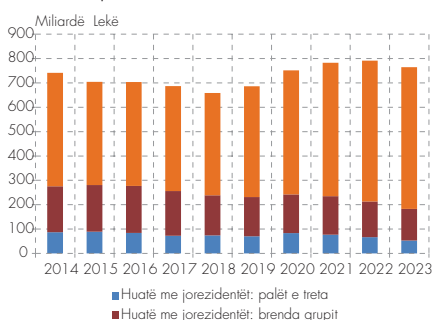
Burimi: Banka e Shqipërisë.

Në fund të vitit 2023, struktura e detyrimeve të korporatave jofinanciare paraqitet si në vijim: “aksione dhe kapital tjetër” (55%), “llogari të tjera të pagueshme” (26%), “huatë” (18%) dhe “letra me vlerë të borxhit” (1%).

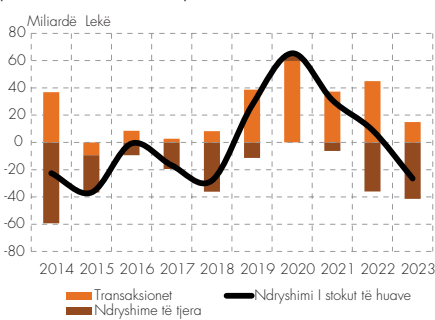
Detyrimet në “aksione dhe kapital tjetër” janë kryesisht me investitorët e huaj dhe ekonominë familjare, përkatësisht në masën 44% dhe 42%. Në vitin 2023, ky zë u rrit me 274 miliardë lekë në nivelin 2,392 miliardë lekë. Kjo rritje, në masën me të madhe, u diktua nga zgjerimi i pjesëmarrjes në kapital të sektorit jorezident (me 133 miliardë lekë).

Detyrimet në “hua” të korporatave jofinanciare pësuan rënie gjatë vitit 2023, duke shënuar vlerën e 764 miliardë lekëve. Ky zhvillim i atribuohet kryesisht luhatjeve të kursit të këmbimit të Lekut ndaj valutave të huaja.

Grafik 12. Detyrime të korporatave jofinanciare, stoku i huasë

Grafik 13. Detyrime të korporatave jofinanciare, ndryshimi i stokut të huasë

Burimi: Banka e Shqipërisë.

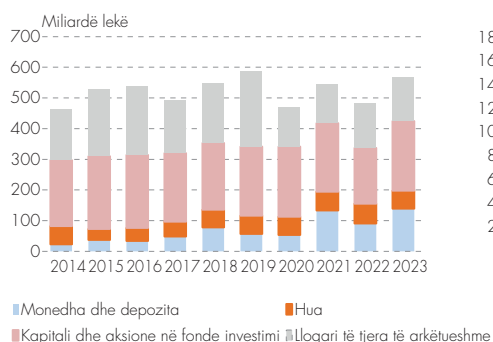
4.3 QEVERIA E PËRGJITHSHME

Të dhënat e sektorit të qeverisë së përgjithshme bazohen në informacionin e raportuar nga Ministria e Financave dhe Ekonomisë, si dhe nga të dhënat kundërpartit. Ky sektor paraqet të dhënat e konsoliduara për nënsektorin e qeverisë qendrore, nënsektorin e qeverisë lokale, si dhe fondet e sigurimeve shoqërore dhe shëndetësore¹².

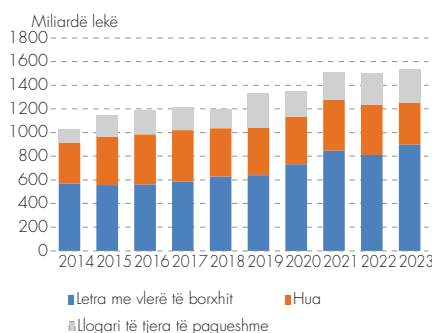
Mjetet financiare në zotërim të qeverisë së përgjithshme vlerësohen në 579 miliardë lekë ose 7% të totalit të sektorëve të brendshëm të ekonomisë. Në terma vjetorë, ato u rriten me 20%.

Zotërimet financiare të qeverisë janë kryesisht në formën e pjesëmarrjes në "aksione dhe kapital tjetër". Në fund të vitit 2023, këto zotërime shënojnë 226 miliardë lekë, duke u rritur me 20 % nga viti i kaluar, si pasoje e rritje së kapitalit të korporatave publike. Kapitali i bankës qendrore në statistikat makroekonomike vlerësohet si pasuri publike dhe regjistrohet në sektorin e qeverisë së përgjithshme. Mjetet financiare në formën e "monedhave dhe depozitave", gjatë vitit 2023, u rritën në nivelin e 140 miliardë lekë. Rritja u ndikua nga rritja e depozitave të transferueshme në bankën qendrore.

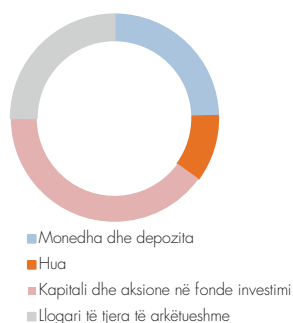
Grafik 14. Mjete financiare të qeverisë së përgjithshme

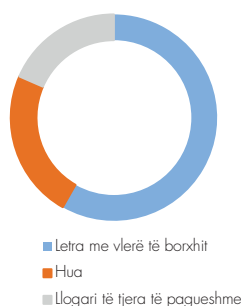
Grafik 15. Detyrime të qeverisë së përgjithshme

Grafik 16. Përbërja e mjeteve financiare të qeverisë së përgjithshme, 2023

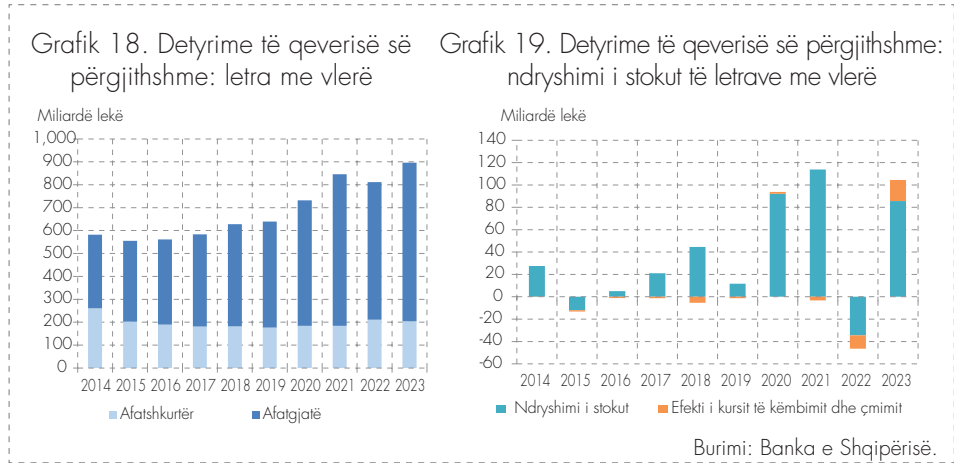
Grafik 17. Përbërja e detyrimeve të qeverisë së përgjithshme, 2023

Burimi: Banka e Shqipërisë.

¹² Të dhënat e llogarive financiare të sektorit të qeverisë së përgjithshme përfshijnë kryesisht të dhënat e njëjësive buxhetore, kjo për të ruajtur harmonizimin me statistikat e tjera si llogaritë kombëtare, statistikat financiare të qeverisë (GFS) etj. Nga njësitë ekstrabuxhetore është përfshirë në të dhënat e qeverisë vetëm Agjencia e Sigurimit të Depozitave (ASD).

Në fund të vitit 2023, detyrimet e qeverisë së përgjithshme vlerësohen në nivelin 1,539 miliardë lekë. Më shumë se gjysma e detyrimeve (58%) përbëhet nga "letrat me vlerë të borxhit". Stoku i "letrave me vlerë të qeverisë" përlllogaritet në rreth 897 miliardë lekë¹³, nga 811 miliardë në fund të vitit 2022. Financuesi kryesor i borxhit të qeverisë së përgjithshme (hua dhe letra me vlerë) është sektori i korporatave financiare , i cili mban rreth 46% të totalit, pasuar nga sektori jorezidentëve në rreth 40%. Nënsektori i korporatave të tjera depozituese (bankat) ka financuar rreth 42% të totalit të borxhit të qeverisë. Detyrimet në llogari të tjera të pagueshme të qeverisë së përgjithshme, për vitin 2023, u vlerësuan në rreth 284 miliardë lekë ¹⁴.

4.4 KORPORATAT FINANCIARE

Mjetet financiare të korporatave financiare në fund të vitit 2023 shënojnë 2,927 miliardë lekë dhe përfaqësojnë në masën 36% totalin e mjeteve të brendshme financiare të Shqipërisë.

Sektori i korporatave financiare përbëhet nga nënsektorët: banka qendrore (25%), korporata depozituese përveç bankës qendrore (68.4%), fondet e investimit (1.6%), shoqëritë e sigurimit dhe fondet e pensionit (1.5%), si dhe institucionet e tjera financiare (3.5%).

Në masën më të madhe, zotërimet financiare të sektorit të korporatave financiare janë në formën e investimeve në "letra me vlerë të borxhit", me rreth 46% të totalit të mjeteve financiare në fund të vitit 2023. Zotërimet në "hua" dhe "monedha e depozita", gjithashtu zënë një pjesë të konsiderueshme të totalit të mjeteve financiare të këtij sektori, përkatësisht me 31% dhe 19%.

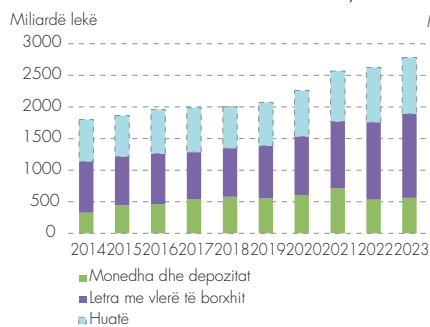
¹³ Në mungesë të informacionit mbi vlerën e tregut, vlera e stokut të letrave me vlerë të qeverisë së përgjithshme për letrat me vlerë të tregtuara në tregun e brendshëm është vlerësuar në vlerë nominale (çmimi i emetimit plus interesat e përlllogaritura) si një përafrim më i saktë i vlerësimit për vlerën e tregut të këtij instrumenti.

¹⁴ Për më shumë mbi vlerësimet e të dhënave të qeverisë së përgjithshme në këtë instrument financiar shiko dokumentin metadata.

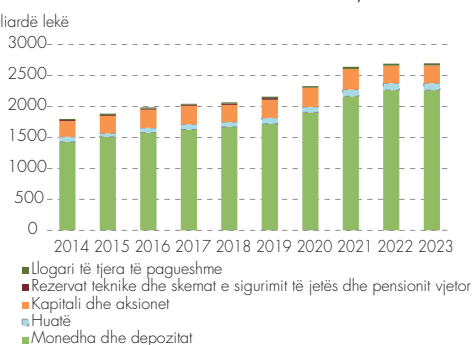
Në krahun e detyrimeve, instrumenti kryesor është “monedha e depozita”, në rreth 83% të totalit. Detyrimet në “kapital e aksione në fonde investimi” zënë 10% të totalit të detyrimeve të korporatave financiare.

Nënsektori i korporatave depozituese, përveç bankës qendrore (sektori bankar), është dominues në performancën e të gjithë sektorit financiar. Ai zë mesatarisht 68% të totalit të mjeteve të sektorit dhe 24% të totalit të ekonomisë vendase. “Hua” dhe “letrat me vlerë të borxhit” janë instrumentet që dominojnë mjetet financiare të sektorit bankar, dhe në masë më të vogël “monedha dhe depozita”. Për nënsektorin e ndërmjetësve të tjerë financiarë, instrumentet financiare më të rëndësishme, si në mjete dhe në detyrime, janë “huaja” dhe “kapitali dhe aksione në fonde investimi”.

Grafik 20. Mjete financiare të korporatave financiare – instrumentet kryesore

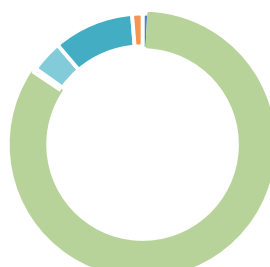
Grafik 21. Detyrimet të korporatave financiare – instrumentet kryesore

Grafik 22. Përbërja e mjeteve financiare të korporatave financiare, 2023

Grafik 23. Përbërja e detyrimeve të korporatave financiare, 2023

Burimi: Banka e Shqipërisë.

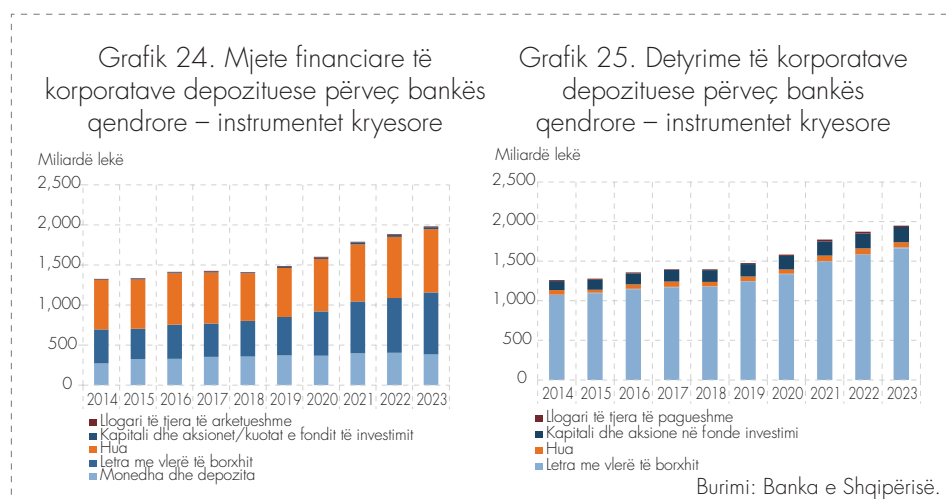
KORPORATA DEPOZITUESE PËRVEÇ BANKËS QENDRORE

Mjetet financiare të korporatave depozituese, përveç bankës qendrore (sektori bankar), u zgjeruan me 97 miliardë lekë dhe në fund të vitit 2023, shënojnë 1,981 miliardë lekë.

Instrumenti financiar “hua” mban pjesën më të madhe të mjeteve financiare të këtij nënsektori, me përafërsisht 40% të totalit. Gjatë vitit 2023, këto zotërime u rritën me 26 miliardë lekë në nivelin 789 miliardë lekë. Ky zhvillim u ndikua kryesisht nga zgjerimi i huasë akorduar sektorit të ekonomive familjare me rreth 22 miliardë lekë dhe sektorit të korporatave jofinanciare me 10 miliardë lekë. Kredia akorduar sektorit jorezident shënoi rënie në terma nominalë me 6.8 miliardë lekë. Në fund të 2023, kjo kredi përfaqëson rreth 5% të portofolit të kredisë bankare nga 6% që shënonte në fund të vitit 2022.

Portofoli në “letra me vlerë të borxhit”, i cili përfaqëson rreth 39% të mjeteve financiare të sektorit bankar, u zgjerua me 90 miliardë lekë ose 13% në terma vjetorë. Në fund të vitit 2023, teprica në “letra me vlerë të borxhit” shënon 773 miliardë lekë. Investimet në letra me vlerë afatgjata të jorezidentëve mbeten atraktive dhe gjatë vitit. Ato u rritën me rreth 4%, duke zënë 23% të totali të zotërimeve të letrave me vlerë.

Në krahun e detyrimeve, “monedha dhe depozita” përbëjnë komponentin kryesor të emetimit të detyrimeve financiare të sektorit bankar, në masën 85% të totalit, në fund të vitit 2023. Depozitat bankare gjatë këtij viti u zgjeruan me vetëm 81 miliardë lekë, në nivelin 1,659 miliardë lekë. Ky zhvillim është pasojë kryesisht e zgjerimit të bazës së depozitave të sektorit të brendshëm të ekonomisë.

FONDET E INVESTIMEVE

Gjatë vitit 2023, në tregun e fondeve të investimit ushtruan aktivitetin e tyre 13 fonde investimi, dy prej të cilave janë të regjistruara si fonde investimesh alternative.

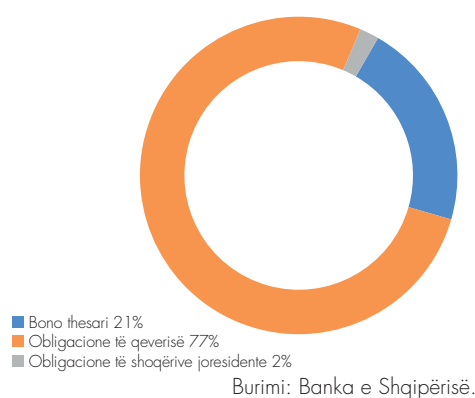
Në fund të vitit 2023, mjetet financiare të fondeve të investimeve u rritën me 2.8 miliardë lekë krahasuar me vitin 2022, duke shënuar vlerën e 47.8 miliardë lekëve.

Portofoli i fondeve të investimit dominohet kryesisht nga investime në letra me vlerë të borxhit të Qeverisë Shqiptare. Totali i investimeve në letra me vlerë gjatë vitit u rrit në terma vjetorë me rreth 11% dhe në fund të 2023 shënon vlerën 39.5 miliardë lekë.

Letrat me vlerë të borxhit afatgjatë vlerësohen në nivelin 31 miliardë lekë dhe përfaqësojnë në masën 82% totalin e mjeteve të brendshme të këtyre fondeve.

Nga ana e detyrimeve, në konsiderata të llojit të ndërmjetësimit financiar që kryhet nga fondet e investimeve, detyrimi kryesor financiar i këtij nënsektori është në kuota (njësi) të fondit të investimit, të cilat përbëjnë 99.5% të detyrimeve financiare, në fund të vitit 2023. Në terma absolutë, stoku i këtij instrumenti ka shënuar një rritje prej 3.8 miliardë lekësh krahasuar me një vit më parë. Investitorë në fondet e investimeve janë kryesisht individët.

Grafik 26. Përbërja e investimeve në letrat me vlerë të borxhit

KOMPANITË E SIGURIMIT DHE FONDET E PENSIONIT

Tregu shqiptar i sigurimeve vijon me një ritëm relativisht të qëndrueshëm zgjerimi, dhe numri i shoqërive operuese në tregun e sigurimeve ka mbetur i njëjtë edhe gjatë këtij viti, në 12 kompani. Ndërkohë, në tregun e fondeve të pensioneve private ushtruan aktivitetin e tyre 6 fonde pensioni.

Për vitin 2023, mjetet financiare të kompanive të sigurimit dhe ato të fondeve të pensionit shënuan në total 48.4 miliardë lekë, me një rritje vjetore prej rreth 21%. Së bashku, këta nënsektorë përfaqësojnë vetëm 1.7% në totalin e mjeteve të korporatave financiare.

“Monedha dhe depozita”, si dhe “letra me vlerë të borxhit” janë dy instrumentet më të rëndësishme financiare të mbajtura nga këta nënsektorë. Në fund të 2023, teprica në “monedha dhe depozita” shënoi 17.3 miliardë lekë dhe vlerësohet në rritje prej 12%.

Në krahun e detyrimeve, rezervat teknike dhe skemat e sigurimit të jetës dhe pensionit vjetor janë detyrimet kryesore financiare të nënsektorit të kompanive të sigurimit dhe fondeve të pensionit. Në fund të vitit 2023, teprica e këtyre detyrimeve shënon 33.6 miliardë lekë dhe përbën 60% të totalit të detyrimeve

financiare. Peshën kryesore të këtij detyrimi e përbëjnë rezervat e sigurimit të jojetës, me 73% të totalit.

Aksione ose njësi të fondeve të investimit ose llogaria e kapitaleve të veta, është një tjetër instrument i rëndësishëm financiar në totalin e detyrimeve financiare të këtij nënsektori (me rreth 31% të totalit)

